

Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30, 7012 Trondheim

Tlf.: 91369378 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

Høringsuttalelse om områderegulering av Litlgråkallen-Kobberdammen-Fjellsætra

Vi noterer at det er mange sterke argumenter mot å etablere anlegget, men bare et argument for: Det er et ønske fra noen om å få kortere reisetid til et stort alpinanlegg. Vi stiller spørsmål om ønsket virkelig er stort nok for at det ene positive argumentet skal være verdt alle ulempene. Området har store naturverdier og er viktig for friluftslivet i Trondheim som har stor knapphet på arealer med de verdier man finner i området. Derfor mener vi at det ikke burde bygges et nytt alpinanlegg ved Gråkallen.

Friluftsliv

Trondheim har i dag små markaområder i forhold til statens friluftsråds normer og mange andre norske byer. For å bedre på situasjonen nevner man i markaplanen flere tiltak for å øke innbyggernes muligheter å bedrive friluftsliv i andre kommuner for å spre ferdselen. Lite har skjedd på dette området siden planen kom for over ti år siden. Siden markaplanen kom har flere områder for friluftsliv gått tapt. **Planområdet ligger i et område som i dag brukes av mange til friluftsliv, samtidig er deler av området brukt av de som ønsker mer urørte områder, for mange av Trondheims innbyggere er det et av de nærmeste områdene med de kvalitetene. Skal man også i framtiden ha mulighet å bedrive friluftsliv i Trondheim uten altfor mye inngrep?**

Man skriver i saksframlegget: "For at vinterparken skal være et godt folkehelseiltak, kan det gjøres flere avbøtende tiltak for å gjøre anlegget og omkringliggende rekreasjonsområder mest mulig tilgjengelig for alle befolkningsgrupper i Trondheim." Vi er kritiske til at det virkelig er et avbøtende tiltak å gjøre områdene rundt mer tilgjengelige. I henhold til markaplanen skal det være et område som er mest mulig urørt. Skal vi følge markaplanen og ha kvar områder i Bymarka dit man kan søke seg om man ønsker mer urørte områder taper vi mye om man både bygger alpinanlegg og legger til rette for økt tilgjengelighet i området rundt. Med tanke på hvilke naturverdier som Bymarka taper med et alpinanlegg på Gråkallen er det en bedre løsning å gjenskape urørte områder som avbøtende tiltak, ikke ødelegge enda flere som avbøtende tiltak. Om man likevel ønsker tilrettelegging som avbøtende tiltak er det bedre å legge til rette for friluftsliv i randsonen av marka der markaplanen sier at det skal være godt tilrettelagt for friluftsliv.

Rapporten "Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegning og sosial ulikhet" (Breivik m.fl. 2011) har slått fast at om skal man skape folkehelse i de grupper som i dag er lite fysisk aktive må man satse på turstier og friluftsliv. **De kom også fram til at satsning på mange typer av idrettsanlegg gjør at de som er aktive fra før blir enda mer aktive, men har liten effekt på de som er for lite aktive. Tiltaket kan derfor gi mindre folkehelse enn hva det skaper.**

Vi har flere planer som går mot anlegget. **Blant annet har Trondheim kommune vedtatt et evighetsskogbelte som strekker seg i nord-sørlig retning i Bymarka og inkluderer planområdet.** Vi har også en markaplan som deler inn markaområdene i ulike soner, store deler av planområdet kommer i kjernesonen som skal være uten inngrep. Dette gjorde man for å unngå en bit for bit utbygning der man ikke ser helheten og for å se til at alle grupper har egnede arealer. **Tiltaket går mot vedtatte markaplan som sier at dette er et område som skal bevares urørt og at om man må bygge idrettsanlegg i marka skal det bygges i randsonen.**

Økonomi

Vi noterer at man ofte sammenligner Gråkallen med Tryvann. Tryvann har i perioder slitt økonomisk og de punkter som nevnes i saksframlegget som er forskjellig mellom Gråkallen og Tryvann er alle til Gråkallens ulempe. **Sammenligningen med Tryvann understreker derfor vanskeligheten med å få lønnsomhet i prosjektet.**

Vassfjellet alpinanlegg ble etablert for å skape et regionanlegg på en plass med små konflikter med blant annet friluftsliv. Man skriver at det trengs 20 000 nye skidager i året, 40 000 på sikt, for å få to anlegg som ikke går i underskudd. Som man skriver er det stor usikkerhet knyttet til om det er noe man kommer få til. Det finnes derfor risiko for at Vassfjellet går i konkurs og Gråkallen klarer seg økonomisk. **Det man i praksis gjør da er at man legger ned et anlegg som fungerer godt og har små konflikter for å bygge et anlegg som er mer konfliktfylt.** I driftsbudsjettet har man verken tatt med nedbetaling av lån eller leie av grunnen, økonomien kan derfor bli enda mer anstrengt for Gråkallen enn hva man får et inntrykk av når man leser utredningene.

Konsesjonær er pliktig til å rydde området etter seg når de legger ned anlegget. Når det er så presset økonomi mener vi at det er en stor svakhet at man ikke tar med i regnestykket kostnad for å rydde opp anlegget når det ikke lenger er behov for det. Man burde sette av penger i et fond som blir brukt om det viser seg at det ikke er nok lønnsomhet i prosjektet for å unngå at det blir stående ubrukt ved en eventuell konkurs. Dette gjøres for eksempel med vindkraftanlegg der man har en plan for å ha nok penger til nedleggelsen.

Støy

Når man begynte å planlegge alpinanlegget planla man ikke å ha lydanlegg. Nå ønsker man lydanlegg når det er konkurranser. Hvor mye støy må man regne med i ulike deler av marka en konkurransedag? Selv om Gråkallen til viss del skjermes deler av naturreservatet fra støy risikerer det å høres i store deler av reservatet. I henhold til naturmangfoldloven § 49 skal man ta hensyn til nærliggende verneområder om aktiviteten kan ha påvirkning over grensen. Terrengformene gjør at støyet kommer å bære mye lenger mot byen der det er flest personer på tur. Med tanke på at mange konkurranser har lydanlegg og det er planer om å

bruke anlegget til konkurranser mener vi at man må legge til grunn at om man godkjenner planen kommer man få sterk påtrykking om å få bruke lydanlegg.

Man skriver i utredningen at den økte trafikkmengden langs Fjellseterveien er så liten at det ikke har noe å si for økt støynivå. Hva vi kan se henviser man ikke til noen undersøkelse som sier at den økte trafikkmengden ikke har noe å si. I utredningene tar man utgangspunkt i maksimalt 1 000 besøkende per dag. Om det blir samme reisevaner som til Tryvann får man fram at det blir 450 reiser per dag (20 % reiser kollektivt, 10 % bringes og hentes, 70 % parkerer, 2 personer i hver bil). Man må huske på at bilene også skal tilbake, det betyr 900 flere passeringer av biler på Fjellseterveien under dager med mye aktivitet i bakken. På helgene da man kan forvente flest besøkende er anlegget åpent 6,5 timer, noen kommer litt før åpning og kjører ned etter stenging. Om man tar utgangspunkt i at trafikken spres over 7 timer betyr det at det i gjennomsnitt skal passere over to biler i minuttet de dager da det er mange i bakken. **Selv Skiklubbens estimat på 50 % kollektivandel gir over 1,4 biler som kjører opp eller ned hvert minutt. Holder man seg under grenseverdiene for støy som fastsettes i Retningslinjer for behandling av støy arealplanleggingen? Den sier at nærfriluftsområder skal ha maksimalt 40 dB i og i bymarkers kjerneområder er "all fremmed hørbar lyd uønsket"?** De dagene da flest ønsker å bruke alpinbakken er også de dagene som flest oppsøker marka for å få stillhet og komme seg vekk fra støy nede i byen: Helger med gode snøforhold og flott vær.

Skiklubben legger til grunn at det blir 50 % kollektivandel. Det er uvanlig at kollektivandelen er så stor i noen sammenhenger, spesielt når man skal ha med seg en del utstyr. 50 % blir referert på mange steder i utredningene, selv om utrederne er skeptiske til at man oppnår en så høy andel. **Det er derfor en stor svakhet at det ikke framgår i dokumentene hva som taler for at kollektivandelen blir 50 % når det er et tall som nevnes i utredningene.**

Skal man holde støynivået nede langs Fjellseterveien må man se til at det er et godt busstilbud. Når økonomien er så usikker ser vi en risiko for at prosjektet får dårlig økonomi og at man kutter ut busstilbudet for å spare penger. Man må derfor sette som krav om å opprettholde busstilbud med halvtimesfrekvens for å få lov å drive alpinanlegget.

Vann

Søknad om å få bruke Kobberdammen som reservoar til snøproduksjon kommer bli behandlet separat av NVE, men vi påpeker her noen utfordringer rundt bruken av vann fra Kobberdammen. Man må ikke glemme de forpliktelser som vi har i forhold til EUs vannrammedirektiv som sier at alle vassdrag med noen få unntak skal ha god eller svært god økologisk tilstand. Kobberdammen og bekken nedenfor er klassifisert som moderat med risiko for å bli klasset som sterkt modifisert. Etter hva vi kan se har man ikke utrett hvordan tiltaket kan påvirke mulighetene å få vassdraget opp til god økologisk tilstand. Om man i stedet velger å klassifisere vassdraget som sterkt modifisert må man oppfylle § 10 i vannforskriften som sier at man bare har lov å klassifisere vannforekomsten som sterkt modifisert om det ikke tilkommer mer forringelse. Selv om man ser bort i fra at det allerede er planer om å klassifisere vannforekomsten som sterkt modifisert risikerer tiltaket å bryte mot vannforskriftens § 12 om tiltaket er så omfattende at man må klasse vannforekomsten som sterkt modifisert. § 12 sier at man bare kan fravike fra miljøkravene om:

- "a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,
- b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og
- c) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarehet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre."

I utredningene har man ikke vist hvilke tiltak som går inn under a) eller hvilket forbedringspotensial de har. At det er stor samfunnsnytte med å plassere et alpinanlegg ved Gråkallen når det er så mange store ulemper med tiltaket betviler vi sterkt. Med "andre midler" i punkt c) skal man se bredt. **Om målet er å etablere et nærmiljøanlegg og rekruttanlegg stiller vi oss tvilende til at alternativene til Gråkallen ikke kan gjennomføres "på grunn av manglende teknisk gjennomførbarehet eller uforholdsmessig store kostnader".** Vanddirektivet stiller ikke bare restriksjoner mot å bruke vannet og man kan derfor ikke komme forbi vanddirektivet bare ved å bruke andre vannkilder. Man må i tillegg ta hensyn til avrenning av salter til vannforekomstene rundt Gråkallen. Problemene rundt dette er ikke bare med tanke på å bruke vannet, men også avrenning av salter kan gjøre at den kjemiske tilstanden blir dårligere. Selv om Kobberdammen klasseres som sterkt modifisert må den ha god kjemisk tilstand for ikke bryte mot vanddirektivet.

Biologisk mangfold

I planområdet som er på 2082 dekar har man funnet tolv ulike rødlistearter. Gjennomføres tiltaket kommer mange arter helt tape områder som leveområde eller få livsbetingelsene sterkt redusert på grunn av økt forstyrrelse, snø som ligger lenger på myrer og at det etableres langstrakte, permanente "hogstfelt" som endrer det fuktige mikroklimaet i skogen rundt omkring. Utrederne mener at tolv arter er lite. Vi er ikke enige i den vurderingen. For å sette perspektiv på om tolv rødlistearter er mye kan man sammenligne med foreksempel Kvasshylla naturreservat i Midtre Gauldal og Melhus. Man utvidet reservatet for noen år siden med et areal på 2629 dekar, litt mer enn planområdet for alpinanlegget, der det var registrert fire rødlistearter. Området var klassert som regionalt verneverdig og naturverdiene var nok for å utvide eksisterende naturreservat. **Vi mener derfor at området har så høye naturverdier at man burde vurdere å etablere naturreservatet i stedet for å ødelegge det.**

Vi mener at man ikke har utrett nok om hvordan tiltaket påvirker vannforhold, se over. Vi forventer at påvirkningen av å tappe Kobberdammen blir bedre belyst når søknaden sendes til NVE for dette tiltak. Påvirkningen av salt på vassdraget har man imidlertid ikke vurdert og er noe som må belyses før man fatter et vedtak i saken. Om ikke må § 9 i naturmangfoldloven legges stor vekt, ikke minst med tanke på internasjonale forpliktelser i EUs vannrammedirektiv.

Krav ved utbygning

Selv om man gjennomfører alle tenkelige avbøtende tiltak blir alpinanlegget svært konfliktfylt. Noen små forbedringer kan likevel gjøres. Om man går inn for å etablere alpinanlegget mener vi at:

- Man må sette krav om at belysning må være slukket når anlegget ikke er i drift for å minske lysforurensningen.
- Man må allerede fra begynnelsen sette av penger i en fond for at man en dag skal legge ned anlegget på lik linje med kravene for vindkraftanlegg.
- Gjennomføre tiltak for å gjøre at andre områder i Bymarka får de kvaliteter som området rundt Gråkallen mister gjennom å etablere anlegget.
- Revidere markaplanen der man gir nye områder status som kjerneområder.
- Gjennomfører tiltak for å forbedre mulighetene for de rødlistearter som rammes av tiltaket gjennom å la skog i andre deler stå urørt og øke mengden død.
- Krav om å opprettholde busstilbudet på halvtimesfrekvens.
- Selskapet som skal drive anlegget må betale leie til kommunen som brukes til opparbeiding av turstier i de områder der det i henhold til markaplanen skal etableres turstier.

Uttalelsen støttes av: Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges Jeger og Fiskerforbund i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Sør-Trøndelags krets av Norges Speiderforbund, Trondhjems Turistforening, og Trondheim Turmarsjforening.

Staffan Sandberg
Fylkeskoordinator
FNF Sør-Trøndelag

Kopi:
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Trondheimsregionens friluftsråd
Sør-Trøndelag Fylkeskommune